

M. A. E.

A „MAGYARORSZÁGI ARTISTA EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

E hivatalos közlöny megjelenik minden hó 1-én és 16-án. — Minden feleletet óhajtó levélhez válasz-
:: :: bélyeg melléklendő. :: ::

SZERKESZTŐSÉG: VI., Ó-UTCA 41.

TELEFON 28—75.

HIVATALOS ÓRA DÉLUTÁN 3—4.

Előfizetési díj tagoknak: egész évre 4.80 K, fél évre 2.40 K, negyed évre 1.20 K, havonként 40 fillér, nem tagoknak 50%-al drágább.

A M. A. E. felirata a m. kir. Belügyminiszter úrhoz.

Nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszter Úr!

Kegyelmes Urunk!

A mély tisztelettel alulírt egyesület már két évvel ezelőtt volt oly bátor Nagyméltóságodhoz azzal az alázatos kéréssel járulni:

miszerint az ország összes hatóságait utasítani kegyeskedjék, hogy az artisták működését ne akadályozzák meg azon a címen, hogy az illető hatóság területén már szintársulat is működik.

Nagyméltóságod ezt a kérésünket eddig nem teljesítette és mivel most az artisták ismét súlyos és válságos helyzetbe jutottak, bátorkodunk a legnagyobb kényszerűség hatása alatt alázatos kérésünket megismételni, ennek támogatására a következőket ajánlva Nagyméltóságod becses figyelmébe:

amikor Nagyméltóságod hivatali elődje nagyon régen indokoltnak látta az artisták működését korlátozni és az artistákkal szemben a színészeket előnyben részesíteni, a viszonyok egészen mások voltak, mint most.

Akkoriban még alig volt artista, aki magyarul tudott, akkor még az artisták között sokan voltak, akik trágárságokkal, vagy legalább is frivolitásokkal akarták a közönséget szórakoztatni.

És annak idején a színészet is más volt. Az egyes színigazgatók hazafias szempontok által vezéreltetve a régi tradíciók nyomán inkább kulturális missziót akartak teljesíteni, a hazafias érzést, a hazai nyelvet akarták terjeszteni és előttük ez volt a fő, — az üzleti pedig a mellékes szempont.

Ma már egészen másként alakult a helyzet.

A színház ma már csak üzleti vállalkozás. A hazafias szempont nem mindig és nem mindenütt irányadó és a színigazgató vidéken ép úgy, mint a fővárosban nem a kulturát, hanem azt tartja szem előtt, hogy mi az, ami a közönség izlésének inkább megfelel, és ha véletlenül a könnyed és frivol műfajok azok, amelyek pénztárát megtöltik, a kulturával nem sokat törődik.

Viszont kétségtelen, hogy az artisták az utolsó években teljesen megmagyarosodtak, a varieték műsora majdnem teljesen magyar és ma már igazán a ritka kivételek közé tartozik, — sőt modhatjuk, hogy a magyar

artistáknál még kivételesen is alig fordul elő olyan, aki német nyelven tartja meg előadásait.

És ha a magyar nyelv terjesztőit Nagyméltóságod hivatali elődei a kultura terjesztőinek tartották és ebből a szempontból részesítették előnyben a színészeket az artistákkal szemben, akkor ma ennek a különbségnek semmi alapja nincs, mert az artisták, akik az ország legelrejtettebb vidékeit is felkeresik, — olyan helyeken lelkesedéssel terjesztik a magyar nyelvet, ahol azt más-különben nem nagyon lehetett hallani.

Ma már legelőkelőbb iróink írják az artisták műsorát; a legjobb zeneszerzők zenésítik meg magyar szerzők dalait és a magyar artisták az egész országban dalolják magyar írók műveit, magyar zeneszerzők szerzeményeit és megkedveltetik a magyar dalt ott is, ahol azt azelőtt nemcsak hogy nem kedvelték, de még meg sem tűrték.

Ma tehát az artista is terjeszti a kulturát legalább oly mértékben, mint a vidéki színészek és ma az artisták előadását ép úgy meghallgathatják tisztas családok, mint a színi előadásokat, úgy hogy kulturális misszió szempontjából nem foroghat fenn ok arra, hogy a színészek más, különösen előnyösebb és kedvezőbb elbírálás alá essenek, mint az artisták.

De nem forognak fenn erre nézve egyéb okok sem. Sőt ellenkezőleg, minden érv csak amellett szól, hogy az artisták helyzetét legalább oly módon kell megkönnyíteni, mint a színészekét.

Az artista ép oly polgára ennek az országnak, mint bárki más, tehát mint a színész is.

Az artista adót fizet, sőt városi és rendőri engedélyi díjak révén még külön jövedelmet hoz a városnak és az országnak.

Katonai kötelezettségét ép úgy teljesíti, mint más, hazájáért és királyáért ő is úgy ontja vérért, mint bármely polgára a hazának.

Művészetét háboru idején ép úgy, mint békében igen gyakran és teljesen ingyen bocsátja minden jótékony cél szolgálatára.

És végül, ami a legfontosabb: az artista is csak művészetének és művészetéből él, neki ez a kenyérkeresete, ez a foglalkozása, — és valamint más foglalkozású egyéneknek nem tilthatja meg semmiféle hatóság, hogy valamely városban le ne telepedjék, csak azért, mert ott már hasonló foglalkozású egyének élnek, — úgy nincs semmi alap arra, hogy az artista eltiltassék foglalkozá-

sának gyakorlásától csak azért, mert abban a városban már vannak, akik hasonló foglalkozást űznek. Végére is nem a név a lényeges, hanem a tartalom és mivel az artista és színész működése ma már alig különbözik egymástól és mivel ma már minden varietében az artistákkal együtt színészek is működnek, — még pedig előkelő és jónevű színészek, —

nincs ok arra, hogy az artista eltiltassék kenyérkeresetétől azért, mert őt artistának és nem színésznek hívják.

De nem lehet az artistákat az ő foglalkozásuk folytatásában akadályozni azon a címen sem, hogy az ő működésük az ugyanazon városban fellépő, vagy tartózkodó színészek kenyérkeresetét csökkenti, vagy lehetlenné teszi.

Mert eltekintve attól, hogy ugyanezen címen meg lehetne tagadni az ügyvédtől, az orvostól, a fényképésztől, a fodrásztól és akármilyen iparostól a letelepedést azon a címen, hogy az új letelepedő a többieknek ártani fog, — holott Nagyméltóságod bölcsen tudja, hogy ilyesmit tenni lehetetlen, —

nem is áll az, hogy az artista fellépése árt az ugyanott működő szintársulatnak.

Mert aki varieté-előadást akar meghallgatni, az amugy sem megy a színházba, és nem lehet semmiféle város közönségére rákényszeríteni azt, hogy csakis a színházba menjen, még akkor is, ha a színház nemcsak hogy nem terjeszti a kulturát, de ennek éppen az ellenkezőjét cselekszi.

Még inkább áll ez az érvelés a cirkuszokra nézve. Mert hiszen a cirkusz egészen más természetű szórakozó hely, mint akár a színház, akár a varieté. A cirkusz a közönséget mutatványok révén szórakoztatja és mivel ezek a mutatványok főleg a tornászat, lovaglás és erőművészet körében mozognak, ezen testedző sportokat megkedvelteti ugyanakkor, amikor egyúttal mulattat is.

Ha már most valamely hatóság egy cirkusznak nem adja meg az engedélyt arra, hogy ugyanakkor, amikor szintársulat is működik az illető helyen, a cirkusz is tarthasson előadásokat, — akkor az illető hatóság a színészet részére állít ki szegénységi bizonyítványt, mert baj van az olyan színészettel, amelyet a vidéki cirkusz előadásai miatt nem látogat a közönség. Az ilyen színészetet nem kell pártolni, mert az ilyen színészet erre nem érdemes és az ilyennek a pártolás sem használ semmit. A cirkusz nem lehet versenytársa egy színháznak és egy cirkusztól nem lehet megvonni az előadási jogot csak azért, mert színház is van a városban.

És ha még bátrak vagyunk Nagyméltóságod szives figyelmét felhívni arra, hogy a Magyarországi Artista Egyesület ma már oly nagy erkölcsi testület, hogy tagjainak aggkori ellátást nyújt, betegség esetében tagjait ingyen gyógykezelheti, gyógyszerekkel is ellátja és még külön segélyben is részesíti; továbbá gondoskodik tagjai részére ingyen jogsegélyről és teszi mindezt saját erejéből és anélkül, hogy az állam támogatását igénybe venné,

ha Nagyméltóságod becses figyelmét felhívjuk arra is, hogy amikor arról volt szó, hogy az országnak a hadviselés céljaira pénz kell, az artista egyesület az elsők között volt, akik vagyonukból áldozatot hoz-

tak és az egyesület azonnal 25.000 koronát jegyzett erre a célra,

akkor nem lesz kétsége Nagyméltóságodnak aziránt, hogy a magyarországi artisták nemcsak hogy nem szolgáltatnak okot arra, hogy ők a többi állampolgárral szemben kivételesen hátrányos helyzetbe hozassanak,

hanem éppen ellenkezőleg, rászolgáltak arra, hogy azok a korlátozások, melyeket Nagyméltóságod hivatali elődei annak idején felállítottak, végre megszüntetessenek és hogy ugyanoly jogokban részesüljenek, mint a hazának azok a polgárai, akik színészek elnevezése alatt ugyanúgy terjesztik a kulturát és művészetet, mint az artisták.

Aziránt esedezünk mindezek után Nagyméltóságod előtt:

miszerint tekintettel a nyomasztó viszonyokra és arra, hogy most mindenkinek meg kell adni a módot arra, hogy tisztességes úton megkereshesse mindennapi kenyerét:

kegyeskedjék megengedni, hogy az artisták tekintet nélkül arra, hogy valamely városban vagy községben szintársulat működik-e vagy nem, korlátlanul kaphassanak játszási engedélyt, úgy varieté, mint cirkusz előadásokra és kegyeskedjék erről az ország összes hatóságait értesíteni.

Mély tisztelettel

Nagyméltóságú Miniszter Úrnak

alázatos szolgálói

a Magyarországi Artista Egyesület.

Mach Lázár s. k.,
titkár.

Aalbach Jacques s. k.,
elnök.

Jegyzőkönyv,

felvétel a Magyarországi Artista Egyesületnek 1915. március hó 5-én tartott választmányi ülésén. Jelen voltak: Gerő-Szöke Szakáll I. alelnök, Szabó Sándor II. alelnök, Mach Lázár titkár, Aczél Viktor ellenőr, Mach Zsigmond pénztáros, Palotta Frigyes gazda, Braun Károly számvizsgáló, Kövári Lajos, Neszmélyi Izsó, Erős Muki, Wagner Lajos, Sziklai Benő, Hunyadi Emil választmányi tagok.

Szöke Szakáll I. alelnök konstatálja a határozatképességet, megnyitja az ülést és felkéri titkárt az utolsó jegyzőkönyv felolvasására. Titkár megteszi, a választmány jóváhagyja, hitelesíti.

Mach Lázár titkár, kimentti Aalbach elnök elmaradását komoly betegsége miatt és jelenti, hogy mindamelllett minden fontos ügyet betegágyából ellenőriz és intéz. A választmány elnök megbetegedését sajnálattal tudomásul veszi.

Szöke Szakáll alelnök jelenti, hogy Werner Manó kollegánk, régi tagunk, ki a vezetőségben is kivette részét, elhunyt. A temetőben Aczél Viktor úr szép beszéddel bucsuztatta a M. A. E. nevében. Bejelenti továbbá, hogy tagunk Moser Lajos harctéren szerzett beteg-

ségében meghalt, valamint Modl József, a Karlsbadi orfeum igazgatójának elhunytát.

Mach titkár jelenti, hogy minden egyes esetben írásbelileg fejezte ki az egyesület az özvegy iránt részvétét. A választmány felállással hódol emlékünek.

Mach titkár jelenti, hogy Aalbach elnök az „Internationale Artisten Loge“-hoz levelet intézett a programok közössége érdekében. Tudomásul vétetik.

Titkár felolvassa a Föv. Orfeumban tartott matiné elszámolását, melyből kitűnik, hogy a kiadások és a VI. ker. szegényalapnak átutalt 90 kor. levonása után a tiszta maradvány rokkant- és segélyalapunk javára 700 kor. Tudomásul vétetik.

Jelenti továbbá, hogy a Téli kert matiné elszámolása még nincs befejezve, mivel ott differenciáink vannak. Az ügy rendezése folyamatban van. Tudomásul vétetik.

Titkár jelenti, hogy Glaser Fülöp, a Meteor kávéház tulajdonosa 50 kor. adományozott. Köszönettel tudomásul vétetik.

Jelenti a M. A. E. hivatalos közlönye pontos megjelenését.

Aczél Viktor mint a lap munkatársa jelenti, hogy a szerkesztőség a lapot a harctéren levő artistáknak is elküldte és onnan több elismerő levél és tábori levelezőlap érkezett. Örömmel tudomásul vétetik.

Mach titkár jelenti, hogy özv. Werner Manónénak 100 kor. temetkezési járulék lett kiutalva, özv. Moser Lajosnénak 50 kor. temetkezési járulékot fogunk küldeni. Tudomásul vétetik.

Titkár jelenti, hogy a „Kristály Palotá“-ban e hó 14-én matiné rendezendő. A rendezőbizottságba Aalbach úr elnökle alatt Aczél, Bácskay, Hunyadi, Kővári urakat ajánlja. Egyhangulag elfogadjatik.

Titkár jelenti: Komádi Mici tagunk, Konstantinápolyból levelet irt, hogy tagdíjhátraléka miatt ne töröljük, mert onnan a háboru miatt most nem tud pénzt küldeni s halasztást kér. További halasztást kérnek tagdíj és váltótartozásaikra 1175., 958., 1018., 1530., 1159., 993., 1397., 1512., 363. sz. tagok. Egyhangulag megadatik.

Titkár a következő segélykérvényeket terjeszti elő: 1074. sz. tag 50 kor., 592. sz. 50 kor., 946. sz. 50 kor. A választmány a kért összegeket, mint visszafizetendő segélyeket megszavazza.

Titkár jelenti, hogy a szerződés nélküli 926. sz., 191. sz. tagoknak és a bevonult 1511. sz. tag feleségének 10—10 kor. segélyt utalt ki. Ezt a választmány jóváhagyja és megszavazza.

Titkár jelenti, hogy 3 tagnak utiköltségre 20 kor. segélyt utalt ki, mely összeget az illetők már visszafizették. Tudomásul vétetik.

Tagfelvétel: Özv. Werner Manóné felvételét olyképen kérelmezi, hogy továbbra is megboldogult férje

tagszámát kapja. Mivel ezt alapszabályaink megengedik, a választmány özv. Werner Manónét kérvénye értelmében tagjai sorába igtatja.

Továbbá fel lettek véve: Krémer Ilona, Seidlerné (Szécsi Eta), Huber Annus, Boros Géza, Kemény Ilona, Rádai Teréz, Göndör István, Pásztor Zoltán, Krausz Sámuelné, Chaim Cherbs.

I. alelnök: Több tárgy nem lévén, megköszöni az urak szives megjelenését és az ülést berekeszti.

Mach Lázár s. k., titkár.

H i r e k.

Aalbach elnökünk súlyos betegséggel immár három hét óta az ágyat őrizni kénytelen, de örömmel tudatjuk, hogy állapota már javulóban van és reméljük, hogy nélkülözhetetlen munkásságát rövidesen ismét Egyesületünk javára fogja gyümölcsöztethetni.

Könyöt Testvérek cirkusza a városligeti Barokaldi helyiségben e hó 7-én megnyitott és a műsor fényes sikert aratott.

Beketow Mátyás cirkusz igazgató ur április hó 3-án nyitja idényét és a megnyitó előadás bruttó bevételének 50%-át az Augusztalap javára fordítja.

Weisz Lajosné sz. László Nelly legutóbbi tournée-ján jegyfillérekből 12 korona 11 fillért gyűjtött össze, melyet egyesületünk pénztáránál a rokkant és segélyalap javára beszolgáltattott. Midőn ezt a nagy nyilvánosság előtt ismételten köszönettel nyugtázzuk, követendő példakép állítjuk őt oda kollégáink elé, hogy miként lehet szerény körben, egyszerű eszközökkel a jótékonyágnak jó szolgálatot tenni.

Halálozások.

Modl József a karlsbadi Orfeum igazgatója március 1-én Karlsbadban hirtelen elhunyt. Modl, aki annak idején a bécsi Ronacher Orfeum házikómikusa volt, mint ilyen többször működött Budapesten és nagy közkedveltségnek örvendett. Benne egy kedves kollégánkat gyászoljuk, ki a M. A. E. által rendezett jótékony előadásokon többször közreműködött és fellépéseivel a műsor fényét emelte. Emlékét tiszteletben fogjuk tartani.

Schiller Károly a Folies Caprice tagja, hosszas szenvedés után elhunyt. Béke hamvaira.

Wulff Ede, ki hosszú éveken át a városligeti cirkusz igazgató-tulajdonosa volt, 64 éves korában elhunyt. Wulff egyike volt a legnevesebb cirkusz igazgatóknak és mint idomár is elsőrangú volt. Az artistákkal szemben mindenkor jóindulattal viseltetett. Kegyelettel őrizzük emlékét.

Uller Alajos akrobata kollégánk a harctéren hősi halált halt.

Üdvözetek a harctérről.

Kartársaink szorgalmasan keresik fel soraikkal Egyesületünket, így e napokban a következők irtak szerkesztőségünknek:

Radó Sándor örvezető: A nekem beküldött M. A. E. első számát megkaptam. A lap és az Egyesület újjászületése annyira elragadott, hogy — ha Isten segítségével hazakerülhetek — első dolgom lesz beiratkozni és megtisztelve fogom magam érezni, ha felvesznek és tagja lehetek az Egyesületnek. Az új forma, az új irány és a cél annyira imponáló, hogy minden tisztességesen gondolkodó artistának — ki hivatását komolyan fogja fel — el kell ezt ismernie. A magyar artistaság, mint önálló művészet, csak úgy lesz nagy és elismert, ha egygyé tömörülve, egységesen küzdünk a nemes célokért. Az organizációról irt kiváló cikkhez fogadják őszinte gratulációm, s adja a jó Isten, hogy annak gyümölcsseit én is élvezhessem. Azt mondják, hogy azok, kik a háboruban sokat szenvedtek s hazajönnek, új életigényekkel lépnek fel, én nem úgy. Folytatni fogom mesterségemet, szerényebben, komolyabban és az utóbbi, azt hiszem, meghozza a sikert. Fogadja úgy az elnök ur, mint a Vezetőség minden tagja tiszteletteljes üdvözlétemet, kívánva továbbra is sok sikert és ideálunk a vidék megnyitását megvalósulását.

Áldor Adolf örvezető többek között ezt írja: Köszönöm a M. A. E. elküldését és nagy jövőt jósolok új lapunknak. Tartalma nagyszerű és lézagpótló. Ha hazajövök okvetlen előfizetője leszek.

Váradi Artur: A nekem beküldött hivatalos közlőnyt köszönettel vettem és igazán örvendek, hogy a régi eszmét sikerült megvalósítani. Sok szerencsét kívánok. A tek. Vezetőséget és az összes tagokat üdvözlöm.

Gallai Jenő: Becses lapjukat megkaptam és nagyon örvendtem annak. Sok sikert továbbra is. Eddig még nem sebesültem meg és Önöknek is minden jót kívánok. Ugy a Vezetőségnek, mint az összes kollégáknak harctéri üdvözlétemet küldöm.

Bodrogi József távirászőrmester: Igen köszönöm az irántam tanusított jóindulatot és a b. lapjokban rólam közölt megemlékezésüket. A lapra előfizetek és kérem azt részemre küldeni. Üdvözlét mindenkinek.

A „Magyarországi Artista Egyesület” elnöksége:

Aalbach Jacques, elnök.
Szöke Szakáll, I. alelnök.
Szabó Sándor, II. alelnök.
Mach Lázár, titkár.
Aczél Viktor, ellenőr.
Mach Zsiga, pénztáros.
Palotta Frigyes, gazda.

Egyesületi ügyész: Dr. Weber Salamon.

Hivatalos óra: d. u. 3—4 óráig. Tel. sz. 28—75. VI., Ó-utca 41.

Magyar artisták a harcmezőn.

A tábori postaszámokat — amennyiben azok általunk ismertek — szívesen tudatjuk. Kérdezősködésnél válaszbélyeg melléklendő.

Áldor Adolf	Kálmán Lajos	Silberstein (Golem)
Árvai Rezső	Karabin József	Jakab
Balog Sándor	Kormos Hugó	Simai (Steiner) Ede
Balácsis Viktor	Kiss László	Simai István
Barna János	Klein Ferenc	Sipos Gyula
Baruch Béla	Könyöt Adolf	Schwartz Manó
Bergmann Mór	Könyöt Arthur	Steinberg Izsó
Biró Pál	Kövári (Kalk) Lajos	Strasser Béla
Bodrogi József	Kraut (Tuark) Dezső	Székely Márton
Brayer Fivérek	Lax Rezső	Székely (Kulini)
Czája Bertalan	Lendvai Jenő	Szemere Gyula
Czája János	Lévai Andor	Szepesi Sándor
Dévai Sándor	Löwinger Lajos	Szepesi Vilmos
Dezsőfi István	Majdik Alajos	Szerémi (Stern) Izsó
Dezsőfi László	Margó Zsigmond	Szirmai Vilmos
Éödor Ernő	Máté Sándor	Stutzbart László
Gábor Ernő	Meck Ferenc	Stutzbart Mátyás
Gallai Jenő	Morgenroht Károly	Tamási József
Gergely (Rózsa) Lajos	Móritz Laci	Ujvári Ferenc
Gerő Jenő	Nádor Zsigmond	Vadnai Andor
Goldmann Jenő	Nagy Jenő	Vass Feri
Göndör Ferenc	Novák Mihály	Vasvári Adolf
Göndör Miklós	Orosz János	Váradi (Weiss) Arthur
Guttman Vilmos	Princz Ede	Váradi (Mandel) Géza
Grünau Poldi	Radó Sándor	Vidos Jenő
Halmi Vilmos	Reisner Ferenc	Weiss Lajos
Harsányi Rezső	Rittka Ferenc	Widmayer Gustav
Herbst Náthán	Rónai Bertalan	Wollner Arthur
Hergotti Stanislaus	Sárai Sz. Károly	Wollner Gyula
Huber Sándor	Schlesinger Jenő	Zalai Lipót
Jaulus Lipót †	Schosberger Mór	
Jaulus Mór	Schultheis Miksa	
	Schönberger Miksa	

Kimutatás.

1915. január—február.

Tagsági díjakban befolyt	K 769.30
Adomány: Glaser Fülöp a Meteor kávéház tulajdonosa	„ 100.—
Segélyek és kölcsönökben kiadva	„ 315.—

Felhívás!

Felhívjuk mindazon artistanőket és artistákat, kik még nem tartoznak egyesületünk kötelékébe, hogy abba tagokul belépjenek, mert az egyesületet támogatni nemcsak kötelesség, hanem az a csekély tagdíj ellenében sokat nyújt.

A M. A. E. vezetősége.

Tagjainkhoz!

Felkérjük t. tagjainkat, hogy úgy jelenlegi címüket, mint pedig lakásváltoztatásukat velünk azonnal közöljék, nehogy a lap küldése fennakadást szenvedjen. Az előfizetési díj a tagdíjjal együtt küldendő.

A M. A. E. vezetősége és a Szerkesztőség.

Kiadja a „MAGYARORSZÁGI ARTISTA EGYESÜLET.”
Felelős szerkesztő: AALBACH JACQUES.